

- 20 Костин А.В., Мосталыгина Л.В., Филистеев О.В., Бухтояров О.И. Особенности сорбции ионов никеля и меди на бентонитовой глине Зырянского месторождения Курганской области // Вестник ЮУрГУ. Серия ?Химия?. - 2009. - Вып.1. - № 12. - С.37-41.
- 21 Синтез и исследование сорбционных свойств гуанидинсодержащих полимерных нанокомпозитов: [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.ronl.ru/stati/himiya/297332/>. - Дата обращения: 06.05.2018.
- 22 Имангалиева А.Н., Сейлханова Г.А., Акбаева Д.Н., Рахым А.Б., Кенжалина Ж.Ж. Модифицированный сорбент на основе бентонитовой глины для извлечения ионов кадмия (II) из водных растворов // Комплексное использование минерального сырья. - 2016. - № 3. - С. 57-62.
- 23 Нуртазина Н.Д., Рахым А.Б., Имангалиева А.Н., Сейлханова Г.А. Композиционные материалы на основе бентонитовой глины // Проблемы теоретической и экспериментальной химии: тез.докл. XXVIII Рос. молодеж. науч. конф. с междунар. участием, посвящ. 100-летию со дня рожд. проф. В.А. Кузнецова, Екатеринбург, 25-27 апр. 2018 г. - Екатеринбург: Изд-во Урал.ун-та, 2018. - С.131.
- 24 Нуртазина Н.Д., Рахым А.Б., Имангалиева А.Н., Сейлханова Г.А. Особенности сорбции ионов Cu^{2+} из водных растворов композиционным материалом на основе природного бентонита // Материалы 4-й Международной Российско-Казахстанской научно - практической конференции "Химические технологии функциональных материалов", 12-13 апреля 2018. - С. 78 - 80.
- 25 Пахомов Н.А. Научные основы приготовления катализаторов: Курс лекций. - Новосибирск: НГУ, 2010. - 278 с.

Н.Д. Нуртазина¹, Г.А. Сейлханова^{1,2}, Д.Н. Акбаева¹, А.Н. Имангалиева¹, А.Б. Рахым¹

¹ Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы, Қазақстан

² Физика-химиялық талдау және зерттеу орталығы, Алматы, Қазақстан

Бентонит сазы және полиэтиленгликоль негізіндегі композициялық материалдың сорбциялық және каталитикалық қасиеттері

Аңдатпа Бентонит сазы (BC) жұмыс барысында полиэтиленгликольмен модификацияланып және осы алынған композиттің сорбциялық сипаттамалары зерттелді. Модификацияланған BC-дың сулы ерітінділерінен Cu^{2+} иондарын шығару дәрежесі $(98,96 \pm 0,57)\%$ құрады. Сондай-ақ, сулы ортадағы сары фосфор (P_4) мен натрий гипофосфитінің ($NaH_2PO_2 \cdot H_2O$) тотықтырғыш гидроксилденуі кезінде Cu^{2+} иондарының сорбциясы процесінде пайдаланылған бентонит сазынан және полиэтиленгликольден негізделген композициялық материалдың (BC-ПЭГ- Cu^{2+}) каталитикалық қасиеттері зерттелді. Бұл процесс жұмсақ жағдайларда жүргізілді: $t = 60^\circ C$; $P(O_2) = 1$ атм. P_4 және $NaH_2PO_2 \cdot H_2O$ тотықтырғыш гидроксилдеудің соңғы өнімі ретінде фосфор қышқылы қызмет етеді, оның шығымдылығы спектрофотометриялық әдіспен анықталды және $(1,05-3,74)\%$ ішінде өзгереді. Алынған мәліметтерге сәйкес, катализатордың саны ұлғайған кезде және сары фосфор көлемінің өсуімен фосфор қышқылының шығымы артады.

Түйін сөздер: бентонит сазы, полиэтиленгликоль, полимерлі-сазды композит, тотықтырғыш гидроксилдену, каталитикалық қасиеттері, сары фосфор.

N.D. Nurtazina¹, G.A. Seilkhanova^{1,2}, D.N. Akbayeva¹, A.N. Imangaliyeva¹, A.B. Rakhym¹

¹ Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan

² Center of Physico-Chemical Methods of Research and Analysis, Almaty, Kazakhstan

Sorption and catalytic properties of a composite material based on bentonite clay and polyethylene glycol

Abstract. In the current work bentonite clay (BC) was modified with polyethylene glycol and the sorption characteristics of the obtained composite were investigated. The degree of extraction of Cu^{2+} ions from aqueous solutions by modified BC was $(98.96 \pm 0.57)\%$. Also the composite material based on bentonite clay and polyethylene glycol (BC-PEG- Cu^{2+}) obtained after the sorption of Cu^{2+} ions was used in the process of oxidative hydroxylation of yellow phosphorus (P_4) and sodium hypophosphite ($NaH_2PO_2 \cdot H_2O$) in aqueous media as a catalyst. This process was carried out under mild conditions: $t = 60^\circ C$; $P(O_2) = 1$ atm. The final product in the oxidative hydroxylation of P_4 and $NaH_2PO_2 \cdot H_2O$ is phosphoric acid, the yield of which was controlled by the spectrophotometric method and varies within $(1.05-3.74)\%$. According to the data obtained, with an increase in the amount of catalyst and the volume of yellow phosphorus, the yield of phosphoric acid also increases.

Keywords: bentonite clay, polyethylene glycol, polymer-clay composite, oxidative hydroxylation, catalytic properties, yellow phosphorus.

References

- 1 Song L., Zhang S. A simple mechanical mixing method for preparation of visible-light-sensitive NiO-CaO composite photocatalysts with high photocatalytic activity, Journal of Hazardous Materials, 174, (1-3), 563-566(2010). DOI: 10.1016/j.jhazmat.2009.09.088
- 2 Bhattacharyya K. G., Gupta S. S. Adsorption of a few heavy metals on natural and modified kaolinite and montmorillonite: a review, Advances in Colloid and Interface Science, 140, 114-131(2008). DOI: 10.1016/j.cis.2007.12.008
- 3 Adeyemo A.A., Adeoye I.O., Bello O.S. Adsorption of dyes using different types of clay: a review, Appl Water Sci, 7,543-568(2017). DOI: 10.1007/s13201-015-0322-y